

Nr 202.

Av herr **Gullberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig lönereglering för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.*

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 381 angående tillfällig lönereglering för tjänstemän vid statens järnvägar m. m. tillåta vi oss framföra vissa från Kungl. Maj:ts förslag avvikande meningar rörande innehållet i densamma.

Å sidan 61 meddelas, beträffande sådana fall, då tjänsteman av lägre grad befordras till befattning såsom tjänsteman av högre grad, att i § 2 i det för tjänstemän i postverket den 20 juni 1913 utfärdade avlöningsreglementet är fastställt följande:

»Överpostiljon, förste postiljon, postiljon av klass 1 eller 2 eller vaktmästare hos generalpoststyrelsen, som antages till extra postexpeditör, må, i den mån generalpoststyrelsen finner honom böra komma i åtnjutande av dylik förmån, i avseende å begynnelseavlönning och avlöningsförhöjning såsom postexpeditör tillgodoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehaft annan ordinarie anställning i postverket.»

Mot förenämnda bestämmelse anse vi ingenting vara att erinra, i synnerhet som, efter vad vi förvissat oss om, de nyss nämnda förmånerna tillgodonjuts av framstående tjänstemän av lägre grad, vilka under flere år innehaft tjänst i postverket och sålunda vid sin befordran i annat fall kommit att, trots sin högre ålder, i avlöningshänseende stå efter yngre tjänstemän i samma grad.

Då denna fråga i anledning av framställningar till järnvägsstyrelsen upptages till behandling av sistnämnda myndighet, framkommer det, att då en befordran vid statens järnvägar, från lägre till högre grad, hittills ägt rum, denna i regel varit förenad med förlust för vederbörande, och vi hava inhämtat att denna förlust i flera fall belöpt sig till nära 300 kronor per år.

Att förhållandet icke är överensstämmande med billighet och rättvisa synes man nu kommit till insikt om. Hittills hava ett flertal framstående tjänstemän fått vidkännas ifrågavarande direkta förluster, samt äro fortfarande underkastade att under hela sin tjänstetid stå efter i löneuppflyttningshänseende, vilket förhållande också föranleder järnvägsstyrelsen att föreslå en bestämmelse avseende att förhindra den nämnda oegentligheten. Departementschefen har också insett att något måste göras för att borteliminera den ifrågavarande orättvisan mot här omhandlade tjänstemän, men man kan ej undgå att särskilt fästa avseende vid det förhållandet, att, under det att avlöningsförslaget beträffande lönerna de jämnställda tjänstemännen vid de olika verken emellan, såsom helhet betraktat, avser att genomföra likställighet, så är det, att döma av innehållet i den kungliga propositionen (sista tillägget till § 4, mom. 3.) jämförd med motsvarande bestämmelse i postverkets avlöningsreglemente, § 2, oegentligt, att man här förordar bibehållandet av väsentliga skiljaktligheter i avlöningshänseende mellan visst slag av jämnställda tjänstemän.

Vid statens järnvägar såväl som vid postverket finnes bland de lägre tjänstemännen ett ej så obetydligt antal intelligenta, framåtsträvande män, vilka på lediga stunder ägna sig åt inhämtande av erforderliga kunskaper och kvalifikationer för vinnande av bättre ställning vid verket. Vid postverket leder en sådan strävan slutligen till målet och befordran vinnes, som medför en skälig avlöningsförhöjning. Då en järnvägstjänsteman når samma mål, kan det visserligen vara en tillfredsställelse att hava tillkämpat sig en ställning, som anses vara mer uppskattad än den han förut innehaft, men de kostnader han nedlagt på sina studier och de framstående tjänstemannaegenskaperna, som kommit verket tillgodo, bliva synnerligen illa betalda i detta sistnämnda verk. På sin höjd skall en sådan tjänsteman enligt det nya förslaget undslippa den förut omnämnda förlusten.

Det må i sammanhang härmed erinras om, att 1912 års kommission för behandling av vissa personalförhållanden vid statens järnvägar ingående behandlat frågor, som avse åstadkommande av bästa möjliga utvägar att inom statsbanorna stödja sådana tjänstemän, som hava den natur och de egenskaperna, vilka äro ägnade att förutsätta tjänstemannens lämplighet att uppflyttas till högre befattning. Och av vad vi inhämtat framgår att den reform, avseende underlättandet av övergång från lägre till högre grad, som blev en följd härav, redan hunnit verka mycket gott för rekryteringen av tjänstemannabefattningarna. Det är också alldeles naturligt, att en tjänsteman, som under flera år

visat sig användbar i olika tjänster och uppdrag, skall hava förutsättningar att såsom tjänsteman av högre grad göra sig avsevärt mer gällande än en tjänsteman i samma grad, som är ung och nybörjare. Att båda dessa skola inneha samma avlöning synes oss icke vara välbetänkt, såvida man verkligen vill bidraga till att skapa en intresserad och nitisk tjänstemannakår.

Såsom ovan framhållits innebär ju visserligen det nu föreliggande förslaget någon förbättring jämfört med hittills rådande förhållande, men det är enligt vår mening icke nog med att blott förhindra uppkommande av förlust för vederbörande tjänsteman, utan synes det vara av synnerligen stor vikt att man åstadkommer en full rättvisa, vilket förslaget, sådant det nu föreligger, icke möjliggör. Om man nämligen utgår ifrån ett vanligt befordringsfall av nu berörd art, då ett kontorsbiträde, som nyss nått upp i högsta lönegraden 1,500 kronor, befordras till stationsskrivare, så erhåller han i den nya befattningen samma arvode, men förlorar förmånerna av beklädnadsersättning och läkarevård för familjen samt i förkommande fall dyrortstillägg, belöpande sig till sammanlagt omkring 300 kronor per år. Enligt det nu föreliggande förslaget skulle han komma att erhålla ett lönetillägg motsvarande den kontanta förlusten, men huru kompensation för den förlorade rätten till fri läkarevård för familjen skall lämnas framgår ej av förslaget. Skulle man bortse från det sistnämnda förhållandet, blir hans inkomst lika den förutvarande. Efter tre år erhåller han löneuppflyttning med 300 kronor, men bortfaller då lönetillägget, varigenom han skulle komma att inneha samma kontanta inkomst av sin tjänst under sex år i motsats till alla övriga, som erhålla verklig löneuppflyttning vart tredje år.

Då han redan vid sin befordran är relativt gammal till åren såväl som i tjänsten, så kan en sådan lönebestämmelse ej verka uppmuntrande eller rättvis vid jämförelse med yngre tjänstekamrater inom samma verk, eller vid jämförelse med bestämmelserna i postverkets avlöningsreglemente.

På grund av vad vi sålunda framhållit tillåta vi oss hemställa,

att riksdagen måtte besluta införandet i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar av ett stadgande, under punkt 3:o) i § 4, av följande lydelse:

»Tjänsteman av lägre grad, som befordras till befattning såsom tjänsteman av högre grad, må i avseende

Motioner i Första kammaren, Nr 202.

å begynnelseavlöning och avlöningsförhöjning såsom tjänsteman av högre grad tillgodoräkna sig hälften av den tjänstetid, under vilken han innehaft annan ordinarie anställning vid statens järnvägar.»

Stockholm den 14 maj 1918.

Wilhelm Gullberg.

Lars Olsson.

Emil Lagerkvist.
